

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ТЕЛЕБАЧЕННЯ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

І.В.Погода

*викладач кафедри ТПП французької мови
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут»*

У статті описано різні види діяльності, що пов'язана з роботою з відео матеріалами на заняттях французької мови. Підкреслюється актуальність та ефективність методики використання телебачення у вивченні іноземної мови серед студентів будь-якого рівня навчання.

Ключові слова: мультимедіа, відеодокументи.

Останнім часом відбувається активне впровадження мультимедійних класів у навчальні заклади України, метою яких є занурити студентів у мовну середу тієї країни, мову якої вони вивчають, активізувати їх мовленнєву діяльність, стимулювати іншомовне спілкування.

Одним із ефективних методів вивчення іноземної мови, яке можливо організувати у мультимедійному класі, є вивчення іноземної мови з використанням телебачення.

Починаючи роботу з відеодокументами, викладач має:

1. Підкреслити насамперед те, що студент здатний зрозуміти, здатен говорити, робити... Головна мета усіх задач, запропонованих на уроці – підвести студента до висновку: «Я здатен вивчити те, чого не знаю».

2. Систематично задавати питання, на які існують багато можливих правильних відповідей, студент має бути активним у будь-який момент заняття. Викладач пропонує студентам ряд задач, метою яких є віднайдення різних відомостей з теми даного сюжету, а не відповіді на одне конкретне запитання.

3. Добирати найновіші передачі: матеріал запропонованих документів має бути найсвіжішим, найактуальнішим.

4. Використовувати короткі документи: інформація тривалих документів гірше засвоюється студентами.

Вивчаючи іноземну мову за допомогою відеодокументів студенти мають можливість:

- навчитись спостерігати, давати оцінку, критикувати;
- розвинути уяву, навчитись здогадуватись, формулювати гіпотези, передбачати;
- навчитись вибирати потрібну інформацію;
- навчитись описати побачене та почуте;
- розуміти лексику, використану в документі;
- навчитись вирізняти хід думок чи подій;

- навчитись формулювати адекватне судження (як усно, так і письмово) та розвивати уяву, виражати почуття від побаченого чи почутого в документі, робити висновки з подій, що були побачені в документі, приводити аргументи, як усно, так і письмово, домислювати продовження.

Будь-яку телевізійну передачу (телевізійні новини, прогноз погоди, пісня, фільм, інтерв'ю) можна використати для будь-якого рівня навчання. Складність чи легкість задачі визначають задачі, теми, запропоновані викладачем для тієї чи іншої передачі.

Наприклад, початківці можуть ідентифікувати зрозумілі елементи невідомого документа («Які марки автомобілів були названі в даному документі?» або «Яких відомих людей ви впізнали в останніх новинах?»).

На середньому рівні студенти зможуть представити мовою перекладу інформацію, представлену в документі, наприклад: «Які, згідно з цим документом, переваги професії службовця торгового відділу?» Вони зможуть висловитися, керуючись інформацією, яку вони здобудуть з документа. Наприклад: «Керуючись репортажем, розробіть стратегію гарного продавця, а потім порівняйте ваші результати з іншими учасниками».

На більш високому рівні підготовки викладач може поставити перед студентами завдання з більш детального розуміння лінгвістичних аспектів документа.

Опрацьовуючи один той самий документ на різних етапах вивчення мови лексичні завдання можуть варіюватися від простого до найбільш складного. Наприклад, для початкового рівня студенти мають виконати завдання типу тестів:

- опрацьовуючи лексику фрагменту, підібрати до термінів, що стосуються розглянутої теми, правильне тлумачення,

- прослухавши репортаж, відповісти, чи дані тлумачення вірні,
- опрацьовуючи тему числівників, вибрати правильні числа, почуті у репортажі.

Коли той самий фрагмент використовується для студентів середнього рівня підготовки, завдання ускладнюються, з'являється більше завдань на розвиток усного мовлення:

- відповісти на питання за фрагментом;
- доповнити речення, вживаючи правильний час чи спосіб;
- віднайти фрагменти репортажу, що бракують.

І для просунутого рівня підготовки завдання можуть бути такими:

- знайти 4-5 запитань з репортажу та поставити їх сусіду;
- записати репліки усіх опитуваних (якщо мова йде про інтерв'ю);
- за допомогою контексту, пояснити значення деяких нових термінів;
- обговорити розглянуте з іншими студентами.

Кожний вид відеодокумента несе в собі ряд задач (введення та використання нової лексики, фразеологізмів, закріплення граматичної теми тощо), для різних задач можна використовувати такі види відеодокументів:

- документальні, короткометражні фільми;
- фрагменти записаного випуску новин, репортажі;
- фрагмент телепередачі, телевізійні ігри;
- інтерв'ю з публічною особою;
- фрагменти телефільмів чи телесеріалів;
- відеокліпи, музичні передачі тощо.

В залежності від виду відеодокумента, завдання, запропоновані викладачем, можуть варіюватися. Розглянемо різні завдання для деяких видів телепередач, таких, як рекламний ролик:

- прокоментувати зв'язок між продуктом та контекстом реклами;
- віднайти характеристики/поняття, властиві французькому суспільству;
- придумати інший сценарій для реклами того самого продукту;
- інтерв'ю з відомою чи невідомою особою (на прикладі інтерв'ю з молоддю):
- виписати арготичні або модні вирази;
- знайти їх еквіваленти з літературної чи вишуканої французької мови;
- повторно взяти інтерв'ю, розігруючи його у ролях;
- занотувати техніку ведення інтерв'ю та специфічні мовні прийоми;
- ідентифікувати невербальні форми спілкування;
- телевізійна гра:
- відповісти на запитання гри;

- придумати запитання того ж типу;
- зробити пародію на передачу такого плану, тощо.

Розглянемо основну послідовність задач для студентів, що вивчають іноземну мову за допомогою телебачення:

1. Викладач ставить задачу перед показом документа
2. Викладач проводить показ документа без або зі звуком
3. Студент виконує завдання
4. Студент порівнює свої результати з іншими студентами. В цей час викладач проходить серед студентів та перевіряє, чи правильно вони зрозуміли його вказівки для того, щоб допомогти студентам виконати завдання, пояснити невідомі слова, скоригувати граматику, виправити помилки у промові.
5. Узагальнити результати роботи груп. Викладач повинен слідкувати, щоб усі студенти були залучені до процесу обговорення, обмінюватись своїми думками, а отже спілкуватись французькою мовою.

Перед початком перегляду:

- викладач оголошує назву відеодокумента, що буде переглянуто та розпочинає активне обговорення теми, виходячи з назви сюжету;
- студенти мають за допомогою викладача, скласти список термінів за назвою відеоматеріалу (лексичне поле);

Оскільки лінгвістичний зміст часто стає перешкодою для розуміння телевізійного документа, було б логічним почати роботу з вивчення нелінгвістичної інформації – зорової та звукової (шуму, музики, інтонації голосу, тощо) для того, щоб краще проаналізувати документ. Отже після перегляду без звуку студенти можуть написати свій коментарій до побаченого.

Під час перегляду:

- студенти повинні виявити візуальні показники (місце, країна, соціальні категорії, об'єкти, тощо);
- скласти список почутих слів (якщо рівень знань студентів недостатній, викладач може записати основні невідомі слова на дошці);
- у списку прикметників підкреслити ті, що якнайкраще описують кожного з персонажів;
- скласти запис невеликого фрагмента;
- відновити фрагмент діалогу, репліки з якого були перемішані.

Завдання після перегляду зі звуком:

- відповісти на запитання з того, що студенти почули (типу *vrai / faux, oui / non, réalité / fiction*, тощо);
- провести опитування на задану тему;

- заповнити таблицю, картку за змістом фрагмента;
- дати свою точку зору на задану тему та аргументувати свою відповідь;
- зіграти діалог у ролях.

Після перерваного перегляду:

- вигадати кінець;
- порівняти можливі кінцівки та підтвердити різні версії;
- вигадати початок, тощо.

Ще раз розглянемо особливості використання зображення з та без звука. Яким би не був використаний відеоматеріал (документальний фільм, репортаж, фільм), є доцільним продемонструвати студентам зображення без звуку і попросити їх занотувати все, що має сенс. Пошук інформації, аналізуючи зображення – гарний метод підвести студентів до усної відповіді. Тривалість фрагмента не повинна перевищувати 3хв. на перший раз, щоб студенти могли занотувати якомога більше інформації. Однієї демонстрації фрагменту недостатньо, слід його показати студентам двічі або навіть тричі.

1. Після першого показу викладач може попросити студентів визначити тип відеофрагменту, просторово-часові рамки, описати персонажі: лише зображення повинне дати їм відповіді на ці запитання

2. Під час другого перегляду студенти мають звернути увагу на те, що роблять актори у фрагменті, на хід подій. Вони вголос мають описати те, що побачили та навести свої гіпотези.

3. Студентам, можливо, потрібно буде втретє переглянути, після цього попросити їх уявити діалоги між персонажами (якщо мова йде про фільм), вигадати слоган (якщо – про рекламу). Також ви можете попросити студентів акцентувати їх увагу на почуття персонажів та зіграти сценку за фрагментом, що вони знов побачили без звуку (це буде свого роду дубляж (голос за кадром). Для цього виду діяльності краще працювати в групах з 3 або 4 студентів, а далі слід порівняти роботу кожної групи.

Використання зображення зі звуком відрізняється від попереднього, адже студенти мають звернути увагу на зображення та на звук одночасно, цього разу зображення допоможе краще зрозуміти сенс сюжету.

1. Протягом 1 чи 2хв. продемонструвати фрагмент записаної передачі або будь-якого відеоматеріалу і попросити студентів визначити тип даної передачі. Вони мають, аргументуючи, довести свою відповідь.

2. Перед тим, як показати вибраний фрагмент вдруге, попросити студентів вибрати будь-яку інформацію, яка надалі допоможе їм описати просторово-часові рамки, персонажів, дії, почуття кожного, інтонацію голосу.

3. Нарешті, якщо мова йде про рекламу, студенти зможуть придумати її слоган, якщо фільм – вигадати продовження, якщо випуск новин – вони зможуть уявити інформацію наступного випуску тощо. Це завдання дає можливість студентам розвинути уяву, креативність.

Також можна використовувати відеоматеріали з доповненням історії.

Для цього слід вибрати уривок фільму (тривалістю максимум 2-3хв.), студенти переглянуть цей фрагмент, а потім вони повинні будуть уявити причини, обставини, за яких відбулась ця ситуація. А далі студентам потрібно буде уявити та описати попередню сцену, вони мають аргументувати свою відповідь. Те ж саме завдання можна використати для продовження фрагменту, таким чином можна повторити такі граматичні теми, як *Futur proche*, *Futur simple* та *Présent à la valeur de futur*.

З метою розвинування уяви студентів, можна використовувати відеоматеріал, у якому бракує невеликого фрагмента. Для цього потрібно переписати відеозапис, стерши при цьому фрагмент тривалістю приблизно 1хв. Студенти продивляться фрагмент відеодокумента тривалістю 3хв., в якому не вистачає частини. Їм потрібно буде уявити перебіг подій фрагмента, що бракує. Нехай студенти працюють у групах та вигадують різні сценарії. Це завдання має на меті покращити розуміння аудіовізуального повідомлення, а особливо покращити зв'язність, адже вони мають висувати гіпотези, які виражають адекватність між попереднім та наступним фрагментами.

Працюючи з фільмами доцільно вибрати певні фрагменти, щоб надалі використати їх для вивчення граматики. Наприклад, на тему вживання *Subjonctif*, наказового способу, тощо, тобто ті граматичні теми, які студенти вже можуть в цілому використовувати, але ще роблять деякі помилки. Ця робота допоможе студентам порозуміти над цією граматичною темою, як правильно вживати той чи інший час. Після того, як студенти переглянуть даний фрагмент та дадуть відповіді на запитання викладача щодо розуміння переглянутого, вони повинні будуть здогадатись, яку граматичну тему вони будуть розглядати (викладач допоможе їм знайти цю тему, якщо вони самі не здогадаються). Під час другого перегляду студенти мають занотувати почуті приклади, а потім об'єднати усі форми та висловити свої гіпотези щодо функціонування цих форм, спираючись на відеоматеріал. Наступні фрази стануть прикладами для перевірки гіпотез, формулювання правила, після

чого студенти мають виконати ряд завдань, контекстуальних вправ на закріплення матеріалу, в яких було б бажано використати персонажів фільму та ситуацію, за якої відбуваються події.

Використання телебачення у вивченні іноземної мови полегшує педагогічний процес і робить заняття для студентів, що звикли до більш класичний методів, більш цікавим та захопливим.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Михайлова О.Э.* Использование кинофильмов при обучении иностранным языкам на специальных факультетах педагогических институтов. – М.: Просвещение, 1983. – 91 с.
2. *Настольная книга преподавателя иностранного языка: Справ. пособие / Е.А. Маслыко, П.К. Бакинская, А.Ф. Будько, С.И. Петрова.*– Мн.: Выш. шк., 2000. – 522 с.
3. *Щукин А.Н.* Методика использования аудиовизуальных средств. – М.: Просвещение, 1981. – 128 с.

Стаття надійшла до редакції 25.10.2007 р.

